

ארבעה ימים ללא שינה: המלחמה דרך עיני חייל פשוט

אל"מ בדימוס תני גבע היה חפ"ש בפלס"ר חטיבה 7 כשהגיעו המילים המכוננות אל הכוח - "סדין אדום, סדין אדום". במקום מבצע של יומיים הוא מצא את עצמו דוהר על ג'יפ, נתקל בחבריו הפצועים וההרוגים תחת אש האויב במלחמה

מאי 1967

אנחנו בעיצומו של קורס משק"י סיור. עד היום הלכנו בעיקר ברגל וניווטנו קצת עם קומנדקרים. סוף סוף מתקרבים לג' יפים, משאת הלב של כל לוחם סיירת. וכמו כל חפ"ש (חייל פשוט), אותנו לא מעניין כלום חוץ מלעבור עוד יום בלי תרגולים נוספים וטרטורים. במוצאי יום העצמאות הודיעו לנו שיש כוננות למלחמה מול מצרים ויש שיבוץ קרבי. לשמחתי שובצתי להיות נהג ג'יפ סיור של סמל המחלקה שלי. החלו להוציא תצפיות לגבול ניצנה/גיריס - מתחיל להיות מעניין. כעבור שבוע ירדנו לשטח כינוס בביר עסלוג' ועברנו לשגרה של טיפול בגיפים ובכלי הנשק ושבירת ה"דיסטנס" עם המפקדים בשיחות נפש ארוכות - שגרה די מהנה. אנחנו מדלגים לשטחי הערכות בגבולות, חוזרים לכינוס ברביבים ושוב להערכות בגבולות; כל ערב המפקדים חוזרים מתדריך עם תחושה שזה קורה מחר בבוקר.

ערב 5 ביוני

סוף יש תדריך לכולם ואני רואה בפעם הראשונה מפת "מכבי" בקנה מידה של 250,000 שעליה שני חצים עבים. החץ הראשון מוביל על גבי הכביש מכרם שלום לאל עריש - זו המשימה שלנו. החץ השני ביים לכיוון אל עריש - זו המשימה של חטיבת הצנחנים 55, שאמורה לנחות על חופי אל עריש מכיוון הים ואלה אנחנו אמורים לחבור. המבצע אמור להימשך יומיים ולהסתיים באל עריש. עוד נאמר לנו שסד"כ האויב כולל חטיבת חי"ר ברפיח וחטיבת טנקים בעורפה; סד"כ זהה יש גם במתחם הג'ירדי, אבל שם כבר ניעזר בצנחנים שיגיעו מעורפו. זה כל המידע שהועבר לנו, החפ"שים. לא ראינו את תוכנית הקרב, לא תצלומי אוויר, לא שולחן חול. לי היה ברור שנוסעים עד שנתקלים באויב ואז נלחמים, והשאיפה היא כל הזמן להתקדם. לא בדיוק הבנתי איפה נפגוש את האויב, אבל התחושה הייתה שהמפקדים שם למעלה בטח יודעים מה קורה ומה לעשות.

5 ביוני

מתעוררים כרגיל לכוננות עם שחר ובשעה 7:30 עוברים מעלנו גלים של מטוסים, ששועטים בגובה נמוך מערבה לסיני ולמצרים. אנחנו מבינים שזהו זה - זה היום. מהר מהר, עוד מכתב, עוד גלויה, מהדקים וקושרים את כל הציוד, מורידים את רשתות ההסוואה וממתינים לפקודה. בשעה 8:00 היא מגיעה: "סדין אדום, סדין אדום". בבת אחת כל שדרת האשלים על כביש גבולות מבטחים מתעוררת לחיים - ומתחילה בתנועה מערבה לכיוון הגבול - ג'יפים מובילים, אחריהם טנקים וסוגרים הזחל"מים.

צוות הסיור שאני נמנה עליו, בפיקודו הסמ"פ, מוביל אחריו את גדוד 79 וגדוד 82, חוצה את הגבול ב"עבסאן אל כביר" ומתחיל להיכנס לחאן יונס, שמוחזקת על ידי "צבא השחרור הפלסטיני" (של אחד שוקרי). בכניסה לחאן יונס נהרג מפקד צוות הסיור שלי יוסי אלגמיס. ומפקד הג' יפ שלי תופס פיקוד ומוביל את הצוות סיור על כביש החוף לרפיח.

כשאנחנו מגיעים לצומת רפיח הקרב כבר בעיצומו. קיבלנו שינוי משימה - לחבור למ"פ אורי אור לקרב העיקרי בצומת רפיח.

בדרך לצומת אנחנו כבר נתקלים במראות הקשים של גופות חברנו לסיירת, פזורים ליד הזחל"ם שנפגע מאש נ"ט, ושל חברינו המחולצים משדות מוקשים, חלקם פצועים. אבל המשימה עכשיו לנוע קדימה לכיוון "שייך זויד". אנחנו חולפים על המתחם תוך כדי ירי, מגיעים ומקבלים מפקד צוות חדש - עמוס איילון - ומשימה חדשה: לנוע לחלקו הדרומי של מתחם רפיח ולסייע לחלץ את חטיבת צנחנים 35, שהסתבכה בקרב עם טנקים מדגם סטלין.

לאחר שהחלה התנועה בדיונות חזרה לכיוון מתחם רפיח, קיבלנו פקודה על שינוי משימה. חטיבה 35 הצליחה לסיים את הקרב בסיוע גדוד טנקים 46 - הם לא זקוקים לנו.

על צוות הסיור לנוע מהר ככל האפשר לכיוון אל עריש, משום שצוות סיור ראשון כבר חצה את מתחם הג' ירדי ללא אש. על צוות הסיור שלנו לתגבר אותו מהר ככל האפשר.

חשוב להבין, כל שינויי המשימה נעשים בתנועה בקשר. אין מפות, מרשמי קרב, תכנונים או תיאומי גזרות. נוסעים עד שנתקלים, וכשנתקלים - נלחמים.

ממשיכים לדהור לכיוון הג' ירדי במלא המהירות. על הכביש לפנינו, בהתרוממות הדרך, רואים ג' יפ בוער ותחמושת מתפוצצת. מתקרבים ועל הג' יפ יושבות זקופות שלוש גופות של חברינו מהסיירת. מסתכלים לצדדים ומגלים עוד ג' יפ ולידו קומנדקר זחל"ם סיירים, שאנשיו פזורים סביבו, וטנק פטון אחד שורה לפנינו. מהר מאוד מתברר לנו שזה הזנב של צוות הסיור שלנו, שהצליח לעבור את הג' ירדי בהפתעה (המצרים גילו שמדובר בכוח ישראלי וסגרו את המעבר, ירו ופגעו עם פגז נ"ט בג' יפ והחלו לירות ארטילריה על כל כוח שזיהו לפנינו).

המקום שבו נבלמנו היה "שטח ההריגה" של מתחם הג' ירדי. לפנינו ומצדדינו היו שדות מוקשים ולפנינו מערך מצרי שכל כלי הנ"ט והארטילריה שלו כווננו אל "שטח ההריגה". לא הייתה לנו כל יכולת תמרון. כל תזוזה שלנו נענתה באש צלפים, נ"ט וארטילריה.

שכבנו במקום כמה שעות, מנסים להתחפר ככל האפשר. מדי פעם מוציאים את הראש ויורים למתחם, לעבר מה שחשבנו שהן דמויות. החושך ירד והמצרים החלו להגיר את השטח עם תאורה. בינתיים גדוד 79 התארגן להתקפה עם פלוגת חרמש מגדוד 9 ובחסות התקפה זו עלינו שוב על הכביש ונסענו במהירות לאל עריש, אליה הגענו בשעה 2:00. חברנו לצוות הסיור שהגיע לאל עריש בשעות אחה"צ וניהל שם קרב מול כוחות מקומיים.

(הקרבות לטיהור מתחם הג' ירדי נמשכו עד למחרת בצהריים)

6 ביוני

עם שחר הגיעו משאיות עם דלק ותחמושת. בנקודה רגישה זו, של תדלוק הכלים וחימושם מחדש, צללו עלינו שני מטוסי סוחוי, אבל לפני שגרמו לנפגעים ירדו עליהם שני מטוסי מיראז' שלנו ויירטו אותם.

עם סיום ההצטיידות קיבלנו משימה חדשה: כיבוש שדה התעופה אל עריש, ניצול הצלחה לכיוון צומת ביר לחפן וחבירה עם כוחותינו, שאמורים להגיע לשם מכוון אבו עגילה.

שאלתי, "יש מפות? מה צריך לעשות? איך חוברים לכוחות אחרים?" נאמר לי, "אין זמן, צריך לנוע

קדימה, יש לנו מפות 'מכבי' 1:250,000 - נגיע, נסתדר".
 הג' יפ' שלי הוביל, תחת מפקדי בועז אמיתי. עברנו ליד תחנת הרכבת העמוסה בקרונות תחמושת
 שמתפוצצת. היינו חייבים לעבור במהירות כי חלק מהתחמושת הם טילי קטיושה שעפים שלמים
 מהרכבת (מפחיד). ליד מגורי הטייסים שצמודים לכביש שעליו אנחנו נעים נפתחה עלינו אש חזקה.
 היא פגעה ברגליו של מפקד הג' יפ' שלי וקרעה את כל לוח השעונים של הג' יפ'. המשכתי לנסוע
 במהירות כדי לצאת מאזור האש החזקה. אחרי תלולית עצרתי ועשינו חסם עורקים למפקדי. קיבלתי
 פקודה לפנותו בדחיפות לבית חולים שדה ברפיה.

היינו חייבים לחזור דרך אזור הקרב בשדה התעופה, דרך הרכבת עם התחמושת המתפוצצת ודרך
 מתחם הג' ירדי, שעדיין לא טוהר, עם פצוע מדמם. הדרך היחידה לעשות את זה היא לנסוע מהר.
 זו הייתה נסיעה מהירה מאוד והזויה - ג' יפ' בודד נוסע בעיצומה של לחימה בשטח מלא אויב לא
 מטוהר כשסביב כל הזמן יריות לאורך כ-100 ק"מ.

לאחר הפינוי החלטתי לחזור מיידית לצוות הסיור שלי. בכניסה לג' ירדי עצר אותי קצין האג"ם של
 חטיבה 7 יואל גונן (גורודיש). הוא צעק עליי שאני מטורף שאני נוסע לבד ושמוגע זה הג' יפ' וצוותו
 יהיו צמודים אל קצין האג"ם. (ניסיתי להתמרד אבל אחרי שהבטיח לי כלא, נכנעתי. החלטתי
 שברגע שאוכל אברח ממנו ואצטרף לפלס"ר. ואכן, בשעות הצהריים של אותו יום, כשחברנו לחפ"ק,
 ניצלתי את ההזדמנות וחברתי לצוות שלי בפלס"ר).
 עכשיו כבר הייתה לי מפת "מכבי" משלי, שקצין האג"ם "שכח" אצלי בג' יפ'. הבנתי את משימות
 החטיבה באקט הקרוב של קרב רדיפה אחרי חטיבות מצריות, שהגיעו מכיוון רפידיים לתגבור מתחמי
 ביר לחפן/ג' בל ליבני/אבו עגילה. באתו יום הגענו עד שדה התעופה בג' בל ליבני.

7 ביוני

המשכנו בקרב הרדיפה לכיוון רפידיים, כשצוות הסיור שלי מאבטח את האגף הדרום מערבי. מעת
 לעת היינו תחת הפגזות טנקים וארטילריה.

כשהגענו לאזור של ג' בל חותמיה גילה פייפר ששימש את מודיעין האוגדה כוחות מדיביזיה 4
 על ציר ה"מלז". האוגדה נתנה פקודה לצוות סיור ולפלוגת טנקים מגדוד 79 לתקוף את הכוחות
 מדיביזיה 4, שנעו על הציר מכוון ביר תמדה לכיוון רפידיים.
 גם להתקפה זו לא הייתה כל הכנה. כל הפקודות ניתנו בקשר, תוך כדי תנועה, וההתקפה יצאה
 לדרך.

(בפועל הכוח העיקרי של דיביזיה 4 כבר היה מערבית לרפידיים ואנחנו תקפנו בעיקר את משאיות
 הדלק והתחמושת שלה, אבל הנזק לכוח המצרי היה רב).
 לאחר התקפה זו חזרנו לג' בל חותמיה להתארגנות.
 כדי שנוכל להתארגן שלחה האוגדה פלוגת אם-איקסים מחטיבה 60 לאבטח אותנו מלפנים. בלילה
 כוחות מדיביזיה 4 תקפו את החניון שלהם ופגעו בו קשות. את תוצאות הקרב הזה ראינו בבוקר.
 לאם-איקסים לא היה כל סיכוי מול ה-T55 של המצרים.

8 ביוני

המשכנו להוביל את גדוד 82 מערבית לרפידיים, לכיוון התעלה. בשלב זה הכוחות הנסוגים של
 דיביזיה 4 ניהלו קרבות שהיה מול גדוד 82, שבהם גם נהרג המ"פ שמאי קפלן.
 המשכנו לנוע עד "כתיב אל חינו", כ-50 ק"מ מערבית לרפידיים. שם קיבלנו פקודה לעצור, כי
 לחטיבה נגמר הדלק והדרגים לא השיגו את התקדמות החטיבה (חשוב לזכור שכל הטנקים במלחמה
 זו הונעו בבנזין ולא היה להם יותר מחמש שעות עבודה).
 "בכתיב אל חינו" נשארנו בעמדות תצפית והמתנו לפקודות. בשעות אחר הצהריים הגיעו אלינו שני

מטוסי סופר מיסטר שלנו ולמרות שנפנפנו את ה"פנלים" שלנו תקפו אותנו עם ארבע פצצות נפאלם. החום היה איום. נדלקו לנו רשתות הסוואה אבל חוץ מזה יצאנו בשלום מתקיפה זו. (התברר לנו בדיעבד שקצין סיוע האוויר לא ידע על קיומנו באזור זה, ונתן לחיל האוויר אש חופשית מהעיקרית של החטיבה, שישיבה ברפידיים ומערה). היתקעות חטיבה 7 ללא דלק הלחיצה כנראה את הפיקוד והוחלט להקים כוח מיוחד שיגיע לתעלה עוד באותו הלילה.

ליל ה-9 ביוני

הכוח המיוחד הורכב מחמישה ג'יפים של הסיירת, שלושה טנקי פטון שכבר עברו הסבה למנועי דיזל ושלושה תותחים מתנייעים בפיקודו של מפקד הסיירת אורי אור. המטרה: להגיע לתעלה מוקדם ככל האפשר.

לא היו לנו ידיעות על האויב למעט שיש יותר מ-100 טנקים על הציר שכשירותם לא ברורה, הרבה חיילים צועדים לאורכו של הכביש - וחיל האוויר שלנו מבצע עליו אמנעה ביום. ההחלטה הייתה לנוע בצדו הדרומי של הכביש, כ-200 מטר מדרום לו, משום שבצד זה של הכביש הדיונות שטוחות יותר וקלות יותר לנסיעה. הנסיעה הייתה בלילה. הג'יפ שבו נהגתי היה הג'יפ המוביל, ובו ישבו אורי המ"פ ודיטל מפקד מחלקת הג'יפים. הטור שלנו נע בשדרה עורפית: הג'יפים ראשונים, הטנקים אחרינו והתותחים במאסף. בכל פעם שזיהינו צללית של טנק או נגמ"ש על הכביש או בקרבתו - אורי היה מסמן לאמציה אטלס, מפקד מחלקת הטנקים, ואמציה היה מחסל אותו עם ירי מהטנקים.

לאורך כל הדרך עד לתעלה המצרים לא הבינו מי יורה עליהם. אפקט ההפתעה עמד לצידנו. הטנקים והנגמ"שים המצריים שנפגעו נדלקו והאירו לנו את הדרך.

הבעיה העיקרית הייתה העייפות, שלא פעם הכריעה אותנו בתנועה. אני קיבלתי ממפקדי כל הזמן מכות על הגב, שלא אירדם. אחרים פשוט נרדמו, בלמו ותקעו את כל השדרה - וכל זה תוך כדי ירי רצוף (כולנו היינו אחרי ארבעה ימי לחימה ללא שינה). אחרי ארבע שעות אינטנסיביות, בשעה 4:30 ראינו לפנינו אורות של עיר. הבנו שזו איסמעיליה. המשכנו עד שהגענו לדיונה ששולטת על צומת איסמעיליה, התכנסנו לחניון, כל מי שלא נהג אבטח את החניון ואני נרדמתי על ההגה - בפעם הראשונה אחרי ארבעה ימים. כל אותו זמן זרמו מדרום ומצפון לנו כוחות מצרים שנסוגו לתעלה. מצפון לנו ראינו את גשר הפירדן ומדרום את מצבת החייל האלמוני.

בשעות אחה"צ נראו שני ג'יפים שהתקרבו אלינו מכוון קנטרה. ישב באחד מהם מפקד כוח הצנחנים של "כח גרניט" אל"מ דויד שניע בציר הצפוני מאל עריש לקנטרה. זהו. תם ונשלם המסע שהיה צריך להיגמר כפעולת תגמול באל עריש, אולם הסתיים בפועל בתעלת סואץ ובכיבוש כל סיני; שהתחיל בקרבות הבקעה קשים והסתיים בקרבות של זינוב ורדיפה בתעלה.

ההבנה המאוחרת

בפועל, כל הקרבות של הסיירת והחטיבה היו קרבות התקלות. הסיירת בדרך כלל הייתה זו שנתקלה ראשונה באויב, וזה עלה לה בנפגעים רבים. ברור שיש לעשות הכול כדי להימנע מקרבות התקלות; יש להפעיל את הסיירת כגוף שיביא את המודיעין הקרבי על הקרקע והאויב ולשאוף לצאת לקרב יזום על בסיס מודיעין זה.